O‘ZBEK TILIDAGI RAQAMLI O‘QUV RESURSLARI VA ELEKTRON DARSLIKLAR TAHLILI

Qaxxorova Dilshodaxon Zokirjon qizi
Andijon davlat chet tillari instituti
107-guruh XTA talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24020180

Annotatsiya. Mazkur maqolada o‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslari va elektron darsliklarning mazmuni, tuzilishi, didaktik imkoniyatlari hamda ta’lim jarayonidagi o‘rni tahlil qilinadi. Raqamli lug‘atlar, elektron kutubxonalar, videodarslar, interaktiv mashqlar, audio materiallar va elektron darsliklar o‘zbek tilini o‘rganish hamda o‘qitishda qanday imkoniyatlar yaratishi yoritiladi. Shuningdek, mazkur resurslarning qulayliklari bilan bir qatorda, kontent sifati, imlo me’yorlari, texnik imkoniyatlar, mualliflik huquqi va raqamli tenglik bilan bog‘liq muammolar ko‘rib chiqiladi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning ta’limni modernizatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va o‘zbek tilidagi ilmiy-elektron manbalarni kengaytirishga doir fikrlari mavzuning dolzarbligini asoslashda qo‘llanadi.

Kalit so‘zlar: raqamli ta’lim, elektron darslik, o‘zbek tili, raqamli o‘quv resursi, multimedia, elektron kutubxona, interaktiv ta’lim, raqamli savodxonlik, ta’lim sifati.

Аннотация. В статье анализируются содержание, структура, дидактические возможности и роль цифровых образовательных ресурсов и электронных учебников на узбекском языке. Рассматриваются электронные словари, цифровые библиотеки, видеоуроки, интерактивные задания, аудиоматериалы и электронные учебники, используемые при изучении и преподавании узбекского языка. Наряду с преимуществами изучаются проблемы качества контента, соблюдения орфографических норм, технической доступности, авторского права и цифрового неравенства. Идеи Президента Шавката Мирзиёева о модернизации образования, внедрении цифровых технологий и расширении научно-электронных ресурсов на узбекском языке используются для обоснования актуальности темы.

Ключевые слова: цифровое образование, электронный учебник, узбекский язык, цифровой образовательный ресурс, мультимедиа, электронная библиотека, интерактивное обучение, цифровая грамотность, качество образования.

Abstract. This article examines the content, structure, didactic potential and educational role of digital learning resources and electronic textbooks in the Uzbek language. It discusses digital dictionaries, online libraries, video lessons, interactive exercises, audio materials and e-textbooks used in teaching and learning Uzbek. Alongside their advantages, the article considers challenges related to content quality, spelling standards, technical accessibility, copyright and the digital divide. President Shavkat Mirziyoyev’s statements on educational modernization, the introduction of digital technologies and the expansion of Uzbek-language scientific and electronic resources are used to establish the relevance of the topic.

Keywords: digital education, electronic textbook, Uzbek language, digital learning resource, multimedia, digital library, interactive learning, digital literacy, education quality.

Kirish. XXI asrda ta’lim jarayoni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan chambarchas bog‘liq holda rivojlanmoqda. O‘quvchi yoki talaba bilimni faqat bosma darslik va auditoriya mashg‘ulotlari orqali emas, balki elektron kutubxona, videodars, raqamli lug‘at, ta’lim

platformasi va mobil ilovalar yordamida ham egallamoqda. Bunday sharoitda o‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslarini yaratish, ularning sifatini baholash va ta’lim jarayoniga maqsadli tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy vazifaga aylanadi.

Raqamli o‘quv resursi — muayyan ta’lim maqsadiga xizmat qiladigan, elektron shaklda taqdim etiladigan va kompyuter, planshet yoki telefon orqali foydalanish mumkin bo‘lgan o‘quv materialidir. U matn, tasvir, audio, video, animatsiya, test, lug‘at yoki interaktiv topshiriq ko‘rinishida bo‘lishi mumkin. Elektron darslik esa oddiy matnning PDF nusxasi bilangina cheklanmaydi: u o‘quv dasturiga mos, mantiqiy tuzilgan, izoh va misollar bilan boyitilgan, o‘zlashtirishni tekshiruvchi topshiriqlarga ega bo‘lgan yaxlit didaktik mahsulot bo‘lishi lozim.

Mavzuning dolzarbligi, avvalo, o‘zbek tilida sifatli va ishonchli raqamli manbalarga bo‘lgan ehtiyoj bilan belgilanadi. O‘zbek tilidagi kontent ko‘paygani sari o‘quvchi uchun ma’lumot topish imkoniyati kengayadi, biroq har qanday elektron material ham avtomatik ravishda sifatli ta’lim resursiga aylanmaydi. Unda ilmiy aniqlik, adabiy til me’yorlari, yosh xususiyatlariga moslik, qulay navigatsiya va foydalanish imkoniyati ta’minlanishi zarur.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni bilan tasdiqlangan “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasida ta’lim materiallarini raqamlashtirish hamda axborot texnologiyalarini turli sohalarga keng joriy etish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan [1]. Bu hujjat raqamli o‘quv resurslarini alohida tashabbus emas, balki mamlakatning umumiy raqamli rivojlanish siyosati tarkibiy qismi sifatida ko‘rish imkonini beradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev ta’lim tizimida elektron vositalar ahamiyatini ta’kidlab, “Elektron darslik”, “Elektron kundalik” va “Onlayn maktab” kabi tizimlarni joriy etish vazifalarini qayd etgan [2]. Bu fikrlar elektron resurslar ta’lim jarayonining yordamchi vositasi bo‘lib qolmasdan, uni tashkil etish va boshqarishning muhim qismiga aylanayotganini ko‘rsatadi.

Maqolaning maqsadi — o‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslari va elektron darsliklarning asosiy turlarini tavsiflash, ularning didaktik imkoniyatlari hamda mavjud muammolarini tahlil qilish va ulardan samarali foydalanish bo‘yicha takliflar ishlab chiqish. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: raqamli resurs tushunchasini izohlash; elektron darslikning tarkibiy mezonlarini ko‘rsatish; o‘zbek tilidagi resurslarning ta’limiy imkoniyatlarini tahlil qilish; sifat va foydalanish bilan bog‘liq muammolarni aniqlash; amaliy tavsiyalar berish.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Raqamli ta’lim resurslarini o‘rganishda pedagogika, axborot texnologiyalari, metodika va tilshunoslik yo‘nalishlaridagi ilmiy qarashlar muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. A.A. Abduqodirov va A.X. Pardaevning masofaviy ta’limga oid tadqiqotlarida o‘qituvchi, o‘quvchi va ta’lim mazmuni o‘rtasidagi aloqani axborot-kommunikatsiya vositalari orqali tashkil etish masalalari yoritilgan [6]. Ushbu yondashuv elektron darslikni mustaqil o‘qish, masofadan turib bilim olish va o‘qituvchi bilan qayta aloqa o‘rnatish vositasi sifatida talqin qilishga yordam beradi.

R.J. Ishmuhamedov va hammualliflarning innovatsion pedagogik texnologiyalarga bag‘ishlangan ishlarida ta’lim jarayonida faol metodlar, mustaqil fikrlash va o‘quvchi faolligini oshirish masalalari muhim o‘rin tutadi [7]. Raqamli resurslarning samarasi ham aynan texnologiyaning yangiligiga emas, balki o‘quvchini faol fikrlashga undashi, bilimni amalda qo‘llashga yo‘naltirishi va o‘qitish maqsadiga mos kelishiga bog‘liq.

O‘zbek tilini o‘qitish metodikasiga oid ilmiy adabiyotlarda til ko‘nikmalarini izchil rivojlantirish, nutqiy faoliyat turlarini o‘zaro bog‘lash va grammatik bilimlarni amaliy mashqlar orqali mustahkamlash zarurligi ta’kidlanadi. R. Sayfullayeva va hammualliflarning “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” darsligi til birliklari, grammatik qurilish va adabiy me’yorlarni o‘rganishda nazariy manba vazifasini bajaradi [8]. Raqamli darsliklar ana shu ilmiy mazmunni audio, video, animatsiya va interaktiv mashqlar bilan boyitishi mumkin, biroq asosiy lingvistik ma’lumotning aniqligini saqlashi shart.

Mahalliy ilmiy maqolalarda ham elektron darsliklar, multimedia materiallari va raqamli platformalarning ta’limdagi imkoniyatlari tahlil qilinmoqda. M. Dadamirzayeva bosma va elektron darsliklarning funksional farqlarini ko‘rib chiqib, ularni bir-biriga qarama-qarshi

qo‘yishdan ko‘ra, oqilona uyg‘unlashtirish zarurligini asoslaydi [9]. N. O‘ktamova elektron darsliklar bilan ishlash orqali o‘quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish masalasiga e’tibor qaratadi [10]. D. Yuldashevaning o‘zbek tili darslarida raqamli vositalardan foydalanishga bag‘ishlangan maqolasida esa elektron darslik, multimedia, onlayn platforma va interaktiv mashqlarning nutqiy kompetensiyani rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi [11].

Prezidentning ta’lim siyosatiga oid nutq va hujjatlarida ham darsliklar mazmunini yangilash, zamonaviy o‘quv vositalarini joriy etish hamda o‘zbek tilidagi elektron manbalarni kengaytirish masalalari uchraydi. 2022-yilgi xalq ta’limini rivojlantirish milliy dasturida yangi avlod darsliklari bilan birga mobil elektron resurslar va multimedia mahsulotlarini yaratish vazifalari belgilangan [3]. 2026-yil 21-oktabrdagi davlat tili va ta’lim masalalariga bag‘ishlangan nutqda esa o‘zbek tilida zamonaviy ilmiy manbalar va sifatli elektron resurslarga ehtiyoj borligi qayd etilgan [5]. Ushbu qarashlar raqamli resurslarni faqat texnik loyiha sifatida emas, balki til taraqqiyoti va ta’lim sifati bilan bog‘liq masala sifatida o‘rganish lozimligini ko‘rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada tavsifiy, qiyosiy-tahliliy va kontent-tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqot materiali sifatida o‘zbek tilidagi elektron o‘quv resurslarining keng tarqalgan shakllari, elektron darsliklarga qo‘yiladigan didaktik talablar, ta’limga oid normativ hujjatlar va mavzu bo‘yicha e’lon qilingan ilmiy maqolalar olindi. Tahlil uch yo‘nalishda olib borildi: birinchidan, resurslarning mazmuniy va texnik xususiyatlari; ikkinchidan, ularning til o‘rgatish va mustaqil ta’limdagi imkoniyatlari; uchinchidan, foydalanish jarayonida uchraydigan cheklovlar.

Tadqiqot empirik tajriba yoki maxsus so‘rovnoma natijalariga asoslanmaydi. Shu sababli maqoladagi xulosalar mavjud ilmiy manbalar, normativ hujjatlar va raqamli resurslarning didaktik xususiyatlarini nazariy tahlil qilish natijasida shakllantirildi. Bu yondashuv mavzuning umumiy holatini tavsiflashga imkon beradi, biroq alohida platformalarning samaradorligi haqida miqdoriy xulosa chiqarishni nazarda tutmaydi.

Tahlil va natijalar. O‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslarini vazifasi va taqdim etish shakliga ko‘ra bir necha guruhga ajratish mumkin. Birinchi guruhga elektron darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar kiradi. Ular ma’lum fan yoki mavzuning o‘quv dasturiga muvofiq izchil bayonini taqdim etadi. Bunday resurslarda mavzu rejasi, nazariy ma’lumot, misollar, mustahkamlash topshiriqlari, nazorat savollari va foydalanilgan manbalar bo‘lishi maqsadga muvofiq. Elektron darslikning asosiy ustunligi — materialni tez qidirish, kerakli bo‘limga o‘tish, matn hajmini moslashtirish va ayrim hollarda audio yoki video materiallardan foydalanish imkoniyatidir.

Ikkinchi guruh — elektron lug‘atlar, imlo va izohli lug‘atlarning raqamli shakllari, terminologik bazalar hamda til korpuslaridir. O‘zbek tilini o‘rganuvchi uchun bunday manbalar so‘z ma’nosini aniqlash, imlo variantini tekshirish, sinonim va antonimlarni topish, so‘zning qo‘llanish doirasini tushunishda muhimdir. Ayniqsa, elektron lug‘atning qidiruv tizimi tez va aniq ishlashi, so‘zning grammatik shakllarini ham topa olishi foydalanuvchi uchun qulaylik yaratadi. Biroq lug‘atdagi ma’lumotlar muntazam yangilanmasa, eskirgan yoki me’yoriy jihatdan bahsli birliklar o‘quvchini chalg‘itishi mumkin.

Uchinchi guruhga videodarslar, audioyozuvlar, podkastlar va animatsion materiallar kiradi. O‘zbek tili ta’limida audioresurslar talaffuz, urg‘u, ohang va tinglab tushunish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Videodars esa nutq organlari harakati, matn tahlili, grammatik hodisa yoki adabiy asar mazmunini ko‘rgazmali tarzda tushuntirishga yordam beradi. Masalan, fonetika mavzusida tovush hosil bo‘lish jarayonini animatsiya bilan ko‘rsatish, adabiyot darsida esa asar qahramonlari va voqealar tizimini sxema orqali yoritish mumkin.

To‘rtinchi guruh — interaktiv mashqlar va baholash vositalari. Ular test, moslashtirish, bo‘sh joyni to‘ldirish, so‘zlarni guruhlash, gap tuzish va matnni tahrirlash kabi topshiriqlardan iborat bo‘lishi mumkin. Bunday mashqlar o‘quvchiga javobni darhol tekshirish, xatolarini ko‘rish va mavzuni qayta o‘rganish imkonini beradi. Biroq testlar faqat yodlashni tekshirish bilan cheklanmasligi kerak. O‘zbek tili fanida matn yaratish, fikrni izchil ifodalash, uslubiy xatoni aniqlash va dalillash kabi murakkab ko‘nikmalar ham baholanishi lozim.

Beshinchi guruh — elektron kutubxonalar va raqamli arxivlar. Ular badiiy adabiyot, ilmiy maqola, darslik, lug‘at va tarixiy manbalarni masofadan o‘qish imkonini beradi. O‘zbek tilidagi elektron kutubxonalar kitobxonlikni qo‘llab-quvvatlash bilan birga, talabalar uchun ilmiy izlanish manbalarini kengaytiradi. Bunday resurslarda asar muallifi, nashr yili, nashriyot, janr va bibliografik ma’lumotlar to‘liq ko‘rsatilishi muhim. Aks holda, foydalanuvchi manbaning ishonchliligini tekshirishda qiynaladi.

Raqamli resurslarning eng muhim didaktik afzalliklaridan biri — multimodallikdir. An’anaviy darslikda axborot asosan matn va tasvir orqali berilsa, elektron muhitda matn, ovoz, video, animatsiya va interaktiv topshiriq birgalikda ishlaydi. Bu ayniqsa o‘zbek tilini ikkinchi til sifatida o‘rganayotganlar uchun foydali: so‘zning yozilishi bilan birga talaffuzini eshitish, kontekstda qo‘llanishini ko‘rish va o‘rganganini mashqda sinash mumkin. Shu bilan birga, multimedia elementlari mavzuga xizmat qilishi, ortiqcha bezak yoki chalg‘ituvchi omilga aylanmasligi kerak.

Ikkinchi muhim imkoniyat — ta’limni individuallashtirish. Elektron platformada o‘quvchi o‘z tezligida ishlashi, tushunmagan bo‘limiga qaytishi va qo‘shimcha mashqlarni bajarishi mumkin. O‘qituvchi esa topshiriqlar natijasini kuzatib, qaysi mavzuda qiyinchilik ko‘proq ekanini aniqlaydi. Biroq bu imkoniyatdan foydalanish uchun platforma o‘quvchi ma’lumotlarini himoya qilishi, baholash mezonlarini aniq ko‘rsatishi va o‘qituvchining pedagogik qarorini to‘liq avtomatlashtirib yubormasligi zarur.

Uchinchi imkoniyat — ta’lim resurslaridan hududiy va vaqt jihatidan mustaqil foydalanishdir. Elektron darslikni uyda, kutubxonada yoki yo‘lda o‘qish mumkin. Internet sifati past hududlarda esa resursning yuklab olinadigan, oflayn ishlaydigan shakli muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli tenglik faqat qurilma mavjudligi bilan belgilanmaydi; internet narxi, elektr ta’minoti, foydalanuvchining raqamli savodxonligi va nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun qulay interfeys ham hisobga olinishi lozim.

Prezident Shavkat Mirziyoyev 2022–2026-yillarda xalq ta’limini rivojlantirish dasturida yangi darsliklar bilan birga mobil elektron resurslar va multimedia mahsulotlarini yaratish vazifasini belgilagan [3]. Bu yondashuv elektron darslikni alohida fayl sifatida emas, balki bosma darslik, mashq daftari, o‘qituvchi qo‘llanmasi va qo‘shimcha raqamli materiallarni birlashtiruvchi o‘quv majmuasi sifatida ko‘rishga asos bo‘ladi.

Shu bilan birga, o‘zbek tilidagi raqamli resurslar sifatiga doir bir qator muammolar mavjud. Birinchi muammo — kontentning ilmiy va metodik ishonchliligi. Internetda joylashtirilgan har qanday material tekshirilgan ilmiy manba bo‘lavermaydi. Noto‘g‘ri qoida, xato misol yoki asossiz izoh o‘quvchida noto‘g‘ri bilim shakllantirishi mumkin. Shuning uchun elektron darslik mualliflari fan mutaxassislari, tilshunoslar va metodistlar bilan hamkorlikda ishlashi, materiallar esa tahrir va ekspertizadan o‘tishi zarur.

Ikkinchi muammo — imlo va terminologik bir xillik. O‘zbek tilidagi raqamli matnlarda apostrof, tutuq belgisi, qo‘shib yoki ajratib yozish, o‘zlashma terminlar va qisqartmalar turlicha qo‘llanishi mumkin. Elektron resurs adabiy til me’yorlariga amal qilishi, atamalarni izchil ishlatishi va foydalanuvchiga tushunarli izoh berishi kerak. Ayniqsa, o‘zbek tilini o‘rganuvchilar uchun tayyorlangan materiallarda imlo xatolari til ko‘nikmalarining shakllanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Uchinchi muammo — elektron darslikni oddiy skanerlangan kitob bilan tenglashtirishdir. PDF shaklidagi matn foydali bo‘lishi mumkin, ammo unda qidiruv, navigatsiya, interaktiv topshiriq, audio yoki qayta aloqa bo‘lmasa, raqamli muhitning imkoniyatlari to‘liq ishga solinmaydi. Shu sababli elektron darslikni yaratishda avval pedagogik ssenariy ishlab chiqilishi, keyin texnik dizayn tanlanishi maqsadga muvofiq.

To‘rtinchi muammo — foydalanish qulayligi va texnik moslik. Resurs telefon ekranida ham o‘qilishi, turli operatsion tizimlarda ochilishi, katta hajmli fayllar bilan foydalanuvchini qiynamasligi lozim. Ranglar kontrasti, shrift kattaligi, subtitrlar, audio matn transkripti va

klaviatura orqali boshqarish imkoniyati alohida e’tiborga olinishi kerak. Bunday talablar raqamli ta’limni imkon qadar ko‘proq foydalanuvchi uchun ochiq qiladi.

Beshinchi muammo — mualliflik huquqi va manba ko‘rsatish madaniyati. Elektron darslikka kiritilgan matn, rasm, audio yoki videolardan foydalanishda ularning kelib chiqishi va foydalanish shartlari tekshirilishi kerak. Muallif va nashr ma’lumotlarini ko‘rsatish, ruxsat etilgan materiallardan foydalanish hamda o‘quvchini manbani tanqidiy baholashga o‘rgatish ilmiy halollikning muhim qismidir.

Prezidentning 2026-yil 21-oktabrdagi nutqida o‘zbek tilida zamonaviy ilmiy manbalar, sifatli tarjima matnlari va elektron resurslarga ehtiyoj kattaligi ta’kidlangan [5]. Bu fikr raqamli ta’lim masalasining til siyosati bilan bevosita bog‘liqligini ko‘rsatadi: o‘zbek tilida sifatli kontent yaratilishi nafaqat dars samaradorligini oshiradi, balki ilmiy bilimlarning davlat tilida keng tarqalishiga ham xizmat qiladi.

Prezidentning “Yangi O‘zbekiston – maktab ostonasidan boshlanadi” degan g‘oyasi ta’limni jamiyat taraqqiyotining tayanch omili sifatida ko‘rishga undaydi [4]. Raqamli resurslar ushbu maqsadga xizmat qilishi uchun ular o‘qituvchi mehnatini almashtirmasligi, aksincha, uning imkoniyatlarini kengaytirishi kerak. O‘qituvchi resursni tanlaydi, o‘quv maqsadiga moslashtiradi, topshiriq natijasini sharhlaydi va o‘quvchining mustaqil fikrlashini qo‘llab-quvvatlaydi.

Elektron darsliklarni baholashda quyidagi mezonlarga tayanish mumkin: mazmunning o‘quv dasturiga muvofiqligi; ilmiy aniqlik va til me’yorlariga rioya etilishi; materialning mantiqiy tuzilishi; multimedia va interaktivlikning maqsadga muvofiqligi; topshiriqlarning turli darajada berilishi; foydalanuvchi interfeysining qulayligi; oflayn foydalanish imkoniyati; maxsus ehtiyojli foydalanuvchilar uchun moslashuv; mualliflik huquqiga rioya etilishi. Mazkur mezonlar resursni faqat tashqi ko‘rinishi yoki texnik yangiligi bilan emas, ta’limiy natijasi bilan baholashga yordam beradi.

O‘zbek tili fanida elektron darsliklar quyidagi amaliy yo‘nalishlarda samarali qo‘llanishi mumkin: fonetika bo‘limida tovush va talaffuzni audio orqali o‘rgatish; leksikologiyada elektron lug‘at va kontekstli misollardan foydalanish; morfologiyada so‘z tarkibini interaktiv tahlil qilish; sintaksisda gap bo‘laklarini rang yoki sxema orqali ko‘rsatish; uslubiyatda matnlarni qiyoslash va tahrirlash; adabiyot mashg‘ulotlarida audioasar, muallif tarjimayi holi va tarixiy izohlarni birlashtirish. Bunda har bir raqamli element aniq o‘quv vazifasiga xizmat qilishi lozim.

O‘quvchi uchun raqamli resursdan foydalanishning samarali usuli — uni mustaqil o‘qish, mashq bajarish va o‘z bilimini tekshirish bosqichlari bilan bog‘lashdir. Masalan, mavzu avval qisqa matn yoki videodars orqali o‘rganiladi, keyin interaktiv topshiriqlar bajariladi, so‘ng o‘quvchi o‘z xulosasini yozma yoki og‘zaki shaklda ifodalaydi. O‘qituvchi esa xatolarni tahlil qilib, qo‘shimcha material tavsiya qiladi. Shunday tashkil etilgan jarayonda elektron darslik bilimni tayyor holda beruvchi manba emas, o‘quv faoliyatini boshqaruvchi vositaga aylanadi.

Xulosa va takliflar. O‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslari va elektron darsliklar zamonaviy ta’limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular bilimni matn, audio, video va interaktiv topshiriqlar orqali taqdim etish, mustaqil ta’limni qo‘llab-quvvatlash, o‘quv jarayonini individuallashtirish hamda ta’lim manbalaridan masofadan foydalanish imkonini beradi. Ayniqsa, o‘zbek tilidagi ilmiy va metodik kontentning kengayishi davlat tilida bilim olish va bilim yaratish imkoniyatlarini mustahkamlaydi.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, elektron darslikning sifati uning elektron shaklda ekanligi bilan emas, balki mazmunining ishonchliligi, metodik jihatdan puxta tuzilishi, til me’yorlariga mosligi, qulayligi va o‘quv natijasiga ta’siri bilan belgilanadi. Oddiy raqamlashtirilgan matn foydali manba bo‘lishi mumkin, ammo to‘laqonli elektron darslik interaktivlik, izchil navigatsiya, mustahkamlash mashqlari va qayta aloqa imkoniyatlarini ham qamrab olishi zarur.

Mavzu yuzasidan quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin: birinchidan, o‘zbek tilidagi elektron darsliklarni yaratishda fan mutaxassisi, tilshunos, metodist va dasturchi hamkorligini kuchaytirish; ikkinchidan, barcha resurslarda yagona imlo va terminologik me’yorlarga rioya etilishini ta’minlash; uchinchidan, elektron darsliklarni faqat PDF shaklida emas, qidiruv, audio,

video va interaktiv topshiriqlar bilan boyitilgan formatlarda ishlab chiqish; to‘rtinchidan, internet imkoniyati cheklangan hududlar uchun oflayn foydalanish variantlarini yaratish; beshinchidan, resurslarni imkoniyati cheklangan foydalanuvchilar uchun ham qulay qilish; oltinchidan, elektron materiallarning ilmiy ekspertizasi va muntazam yangilanish mexanizmini yo‘lga qo‘yish.

Shuningdek, ta’lim muassasalarida o‘qituvchi va talabalarning raqamli savodxonligini oshirish, axborot manbalarini tanqidiy baholash, mualliflik huquqiga rioya qilish va elektron resurslardan maqsadli foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish zarur. Raqamli texnologiya ta’lim sifatini o‘z-o‘zidan oshirmaydi; uning samarasi pedagogik maqsad, sifatli mazmun va inson omili bilan uyg‘unlashgandagina namoyon bo‘ladi.

Xulosa qilib aytganda, o‘zbek tilidagi raqamli o‘quv resurslarini rivojlantirish — ta’limni modernizatsiya qilish bilan birga, davlat tilining ilm-fan va zamonaviy kommunikatsiya sohalaridagi imkoniyatlarini kengaytirish demakdir. Shu bois elektron darsliklarni yaratish va ulardan foydalanish jarayonida texnologik qulaylik, ilmiy aniqlik, metodik puxtalik va til madaniyati bir butun talab sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati (References)

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. – URL: https://lex.uz/docs/5030957 (murojaat sanasi: 30.10.2026).
2. . Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Masofali o‘qitish nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2009.
3. Ishmuhamedov R.J., Yuldashev M. Ta’lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Nihol, 2013.
4. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va boshq. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2009.
5. Dadamirzayeva M. Bosma va elektron darsliklar zamonaviy ta’lim tizimida // Ta’lim va taraqqiyot ilmiy-uslubiy jurnali. – 2025. – 2-son. – URL: https://journal.namspi.uz/articleview/224 (murojaat sanasi: 30.10.2026).
6. O‘ktamova N. Elektron darsliklar bilan ishlash asosida o‘quvchilarda raqamli kompetensiyani shakllantirish modeli // Central Asian Journal of Education and Innovation. – 2026. – 5-jild, 1-son. – B. 44–48. – DOI: 10.5281/zenodo.18385722.
7. 11. Yuldasheva D. O‘zbek tili darslarida raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish tajribasi // Maktabgacha va maktab ta’limi jurnali. – 2026. – DOI: 10.5281/zenodo.18372871.